

**STOCKHOLMS
STADSHUS AB**
En del av Stockholms stad

Sid. 1 (33)
2018-05-24

Utfallsrapport Tertianal 1 2018

Stockholm Vatten och Avfall

Stockholms Stadshus AB	Org.nr 556415-1727			
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	E-post
105 35 STOCKHOLM	Stadshuset, 3 tr.	08-508 290 00	08-509 290 80	info@stadshusab.se

Innehållsförteckning

Sammanfattande kommentar	3
Analys av ekonomisk utveckling och verksamhetsförändringar	4
1. Ett Stockholm som håller samman	10
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	11
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	12
Bolagsspecifika inriktningar	13
2. Ett klimatsmart Stockholm	13
2.1 Energianvändningen är hållbar	13
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	17
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	17
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	19
2.5 Stockholms miljö är giftfri	24
Bolagsspecifika inriktningar	26
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	26
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion	27
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	27
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	28
Bolagsspecifika inriktningar	29
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	29
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	30
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	30
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	32
Bolagsspecifika inriktningar	33

Sammanfattande kommentar

Ett Stockholm som håller samman. Stockholm Vatten och Avfall bidrar till målet genom att försörja Stockholm med ett hälsosamt och gott dricksvatten med hög kvalitet och tillgänglighet, avfallshanteringen sköts på ett effektivt sätt och avbrott i leveranserna åtgärdas snabbt. Ett flertal initiativ pågår för att få en gemensam kundsyn och ett genomtänkt kundbemötande i en sammanhållen organisation för vatten, avlopp och avfall. Bolaget bidrar aktivt i planeringen för ett växande Stockholm genom sitt deltagande i stadens exploateringsprojekt och arbetar för att komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Ett klimatsmart Stockholm. Reningen av avloppsvatten sköts på ett klimatsmart sätt med värmeåtervinning av spillvattnet och en hög biogasproduktion. Det pågår en rad aktiviteter för att nå upp till målen inom miljöområdet, inte minst för att nå det högt uppsatta målet för matavfallsinsamling. Stockholm Vatten och Avfall driver projektet för Stockholms framtida avloppsrening (SFA), som kommer att ha stora positiva miljöeffekter genom bättre rening, mindre bräddningar samt mindre utsläpp av växthusgaser. Bolaget genomför en energikartläggning med åtgärdsförslag i enlighet med de nya lagkraven.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm. Stockholms taxor är idag bland de lägsta i landet. Taxorna kommer dock att öka under kommande år som en följd av stora kapacitets- och miljöinvesteringar i verksamheten. Stockholm Vatten och Avfall arbetar för en ökad helhetssyn och breddad kompetens inom sina ansvarsområden. Vi planerar för att öka förnysetakten på VA-ledningsnätet och ett flertal initiativ för kapacitetshöjande åtgärder och underhåll på verk och ledningsnät pågår.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm. Stockholm Vatten och Avfall arbetar för att vara en attraktiv arbetsgivare och arbetar aktivt med likabehandlingsfrågor samt en god arbetsmiljö. Bolaget är också aktivt i samarbete med andra delar av staden för att bidra till att fler stockholmare kommer i arbete. Vi utvecklar socialt och miljömässigt kravställande och uppföljning vid upphandlingar.

Strategisk planering

Stockholm Vatten och Avfall har i sitt strategi- och målarbete genomfört en analys avseende utmaningarna fram till 2040. De största utmaningarna som identifierats är befolkningsökningen, klimatets påverkan på våra system och omvärldens krav (t ex ny lagstiftning och förändrade gränsvärden). Dessa ligger till grund för den strategiska planen och bolagsmålen som återges under respektive fokusområde.

Arbetet med Stockholms Framtida Avloppsrening fortskrider och en utbyggnad och uppgradering av Henriksdals reningsverk pågår för att klara stadens snabba befolkningsökning.

För att nå stadens ambitionsnivå med målsättning att år 2020 samla in 60 procent av matavfallet till biologisk behandling finns en särskild projektorganisation på plats. Bolaget planerar även att uppföra en anläggning för mottagning, sortering och förbehandling av matavfall lokaliserad till stadens mark i anslutning till Högdalenverket. På grund av förseningar i detaljplanarbetet har tidplanen för sorterings- och matavfallsanläggningen förskjutits. Anläggningen kommer inte att ha full kapacitet förrän år 2022, vilket innebär att bolaget ser hinder i att nå delmålet för 2018.

Verksamhetsidé för Stockholm Vatten och Avfall: Vi är en samhällsbyggare i framkant som driver och utvecklar vatten- och avfallstjänster med miljöfokus för invånare, företag och intressenter i ett Stockholm som växer.

Vision för Stockholm Vatten och Avfall till år 2040: Tillsammans för världens mest hållbara stad. Visionen är avstämd med stadens ledning och stödjer stadens vision Ett Stockholm för

alla.

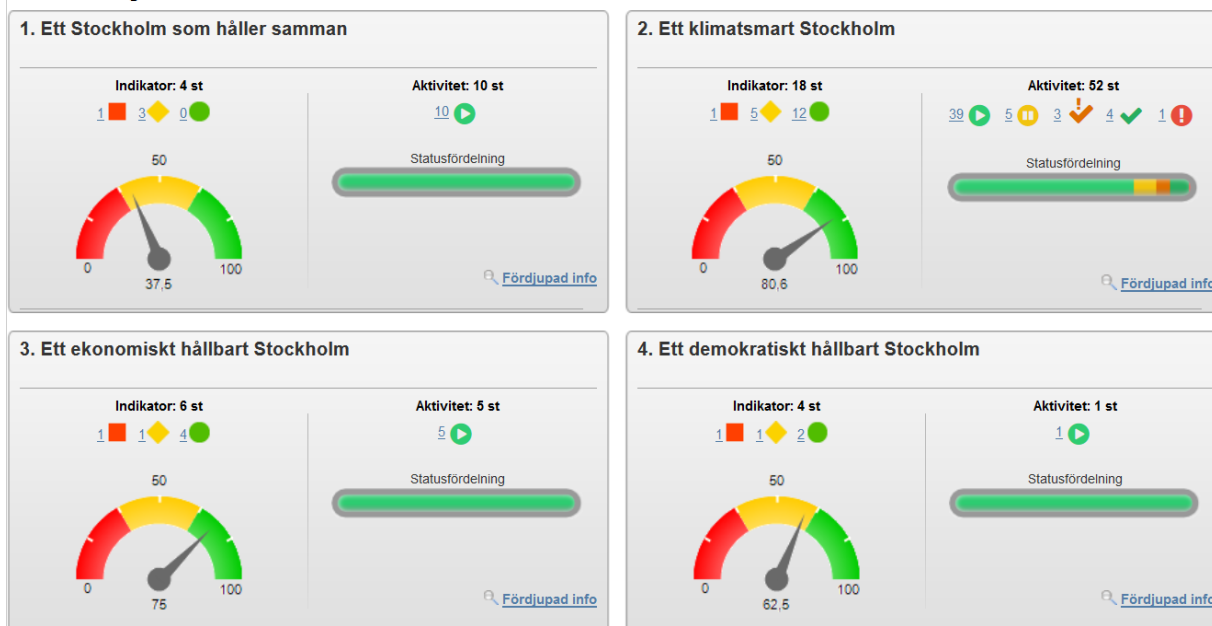
Bolagsmål: Utifrån ägardirektiv, vision och identifierade utmaningar har ledningen fastställt följande bolagsmål som bryts ned i linjeorganisationen till avdelningsmål och enhetsmål:

Vi har hållbara effektiva processer	Vi finns till för våra kunder	Vi är en attraktiv arbetsgivare	Vi ska öka kapaciteten och säkerställa kvaliteten på dricksvatten	Vi ska öka kapaciteten för avledning och rening av avloppsvatten	Vi ska skapa effektiva lösningar för omhändertagande av avfall
-------------------------------------	-------------------------------	---------------------------------	---	--	--

Bolagsmålen finns angivna under respektive uppdrag och fokusområde nedan.

Avdelningarnas och enheternas mål är strategiska och syftar till att utveckla och förbättra verksamheten. Avdelnings- och enhetsmålen är förbättringsmål som konkret visar vad som ska uppnås på 5 års sikt och 1 års sikt. De strategiska målen kompletteras med operativa mål för att säkerställa en väl fungerande löpande verksamhet. Målen bryts även ned på medarbetarnivå vid de återkommande medarbetarsamtalen.

KF:s inriktningsmål

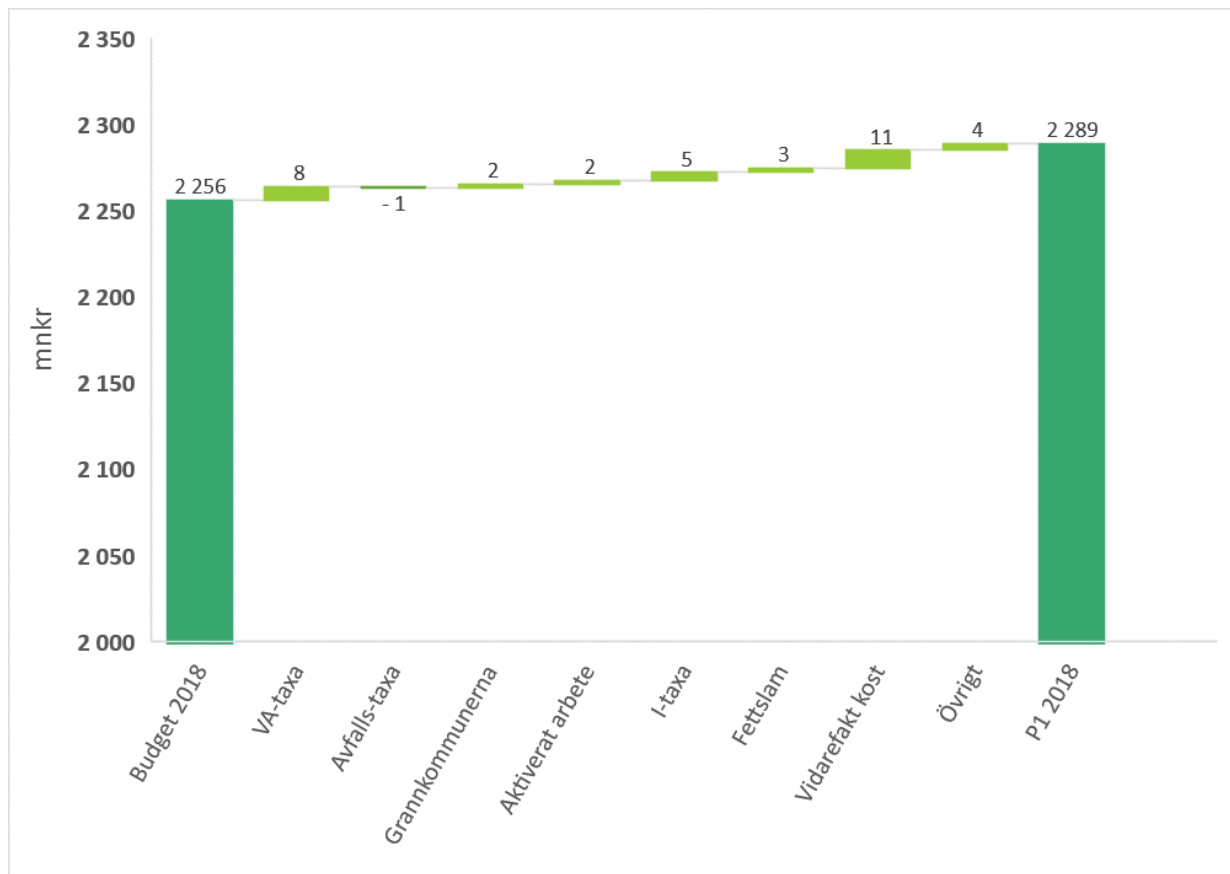

Analys av ekonomisk utveckling och verksamhetsförändringar

Bolagets resultat efter finansnetto uppgår till 39 mnkr i prognos 1 (P1) 2018, att jämföra med 65 mnkr i budget. Utfall i tertial 1 (T1) uppgår till 35 mnkr, att jämföra med 30 mnkr föregående år. Nedan kommenteras stora förändringar i intäkter och kostnader.

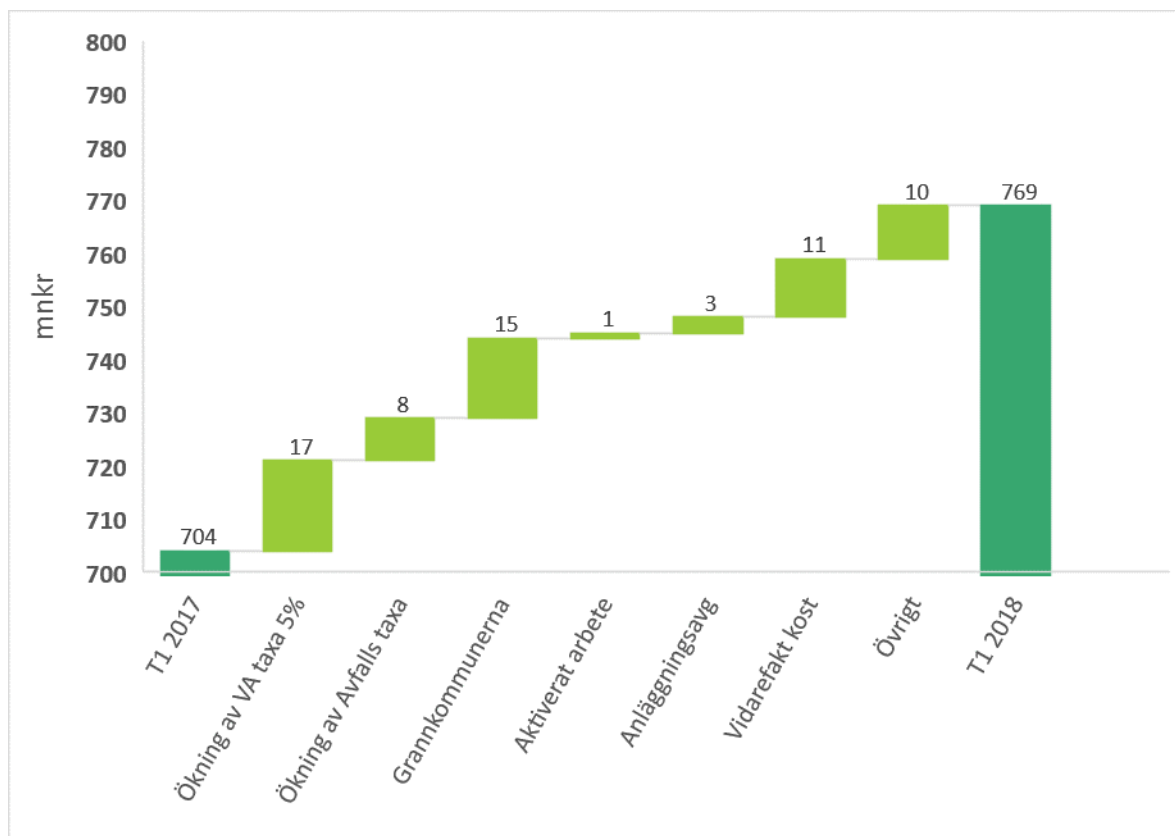
Intäkter P1 2018

Intäkterna ökar med 33 mnkr jämfört med budget 2018 vilket motsvarar en ökning med 1%. En ökning om 18 mnkr kan härledas från VA-verksamhetens högre I-taxa (industriavlopps-taxa), högre intäkter för fettslam, generellt högre VA-intäkter samt högre intäkter från grannkommuner. Vidarefakturerade uppdrag uppgår till 11 mnkr. Avfalls intäkter är 1 mnkr lägre än budget till följd av reklameringsavdrag.

Intäkter T1 2018

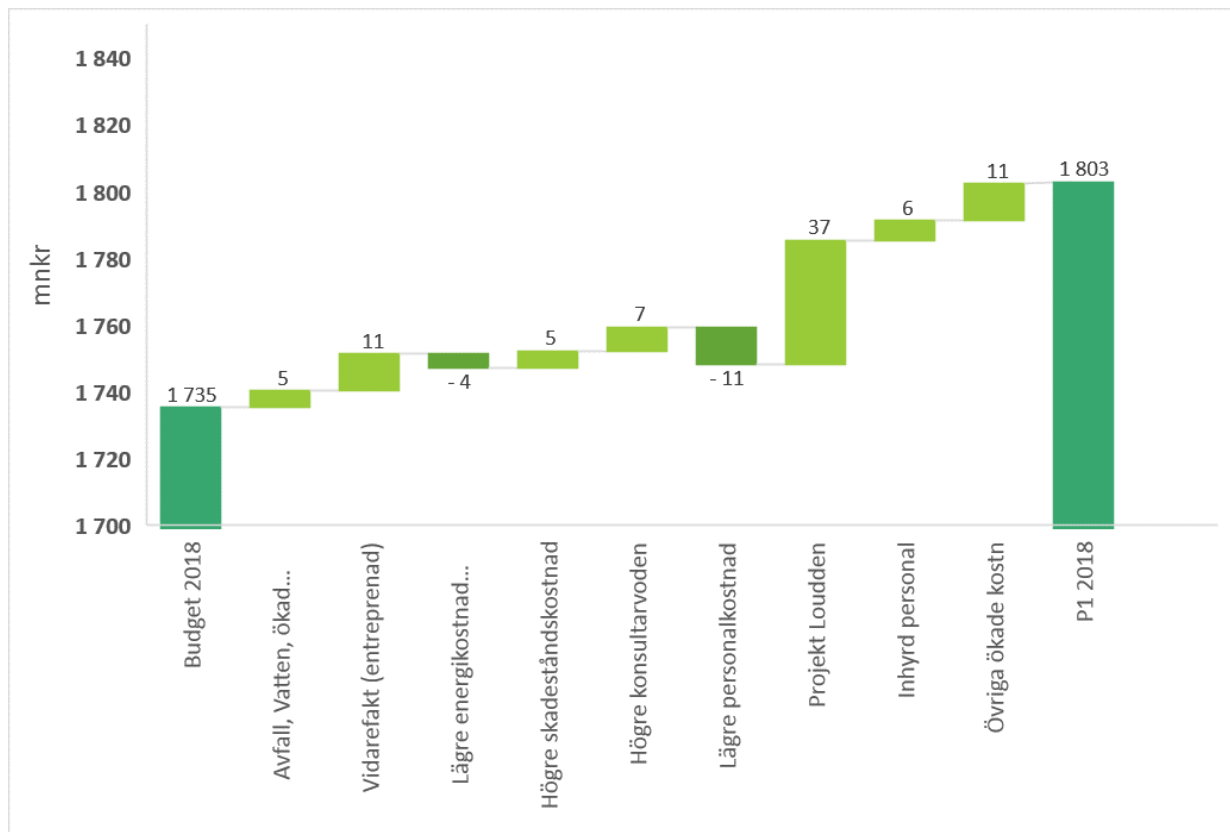
Intäkterna ökar med 65 mkr jämfört med föregående år, vilket motsvarar en ökning på 9%. Huvudorsaken är taxeökningar med 17 mkr inom VA och 8 mkr inom Avfall. Intäkter från grannkommunerna ökar med 15 mkr. Intäkter för vidarefakturerade kostnader står för 11 mkr.

Driftkostnader P1 2018

Driftkostnaderna ökar med 68 mnmkr jämfört med budget 2018, vilket motsvarar 4%. Den största orsaken till kostnadsökningen är Projekt Louden, som är nedlagt och investeringsutgifterna därför är kostnadsförda. Projektet hade som mål att bygga en försöksanläggning för produktion av biogas baserad på rötrester från jordbruket. Separat PM finns upprättat gällande projektet med förklaring till varför projektet lagts ned.

Personalkostnaderna minskar med 11 mnmkr jämfört med budget till följd av att rekrytering inte skett i den takt som var planerad. Därutöver ökar avdelningarna Vattenproduktion och Avfall sina entreprenadkostnader. Energikostnaden minskar för Avlopp på grund av större skatteåterbäring än beräknat. Skadeståndskostnaden beräknas öka då större krav kommit in under T1 än vad som var budgeterat. Inhyrd personal ökar, till största delen för att täcka upp för ej rekryterad personal.

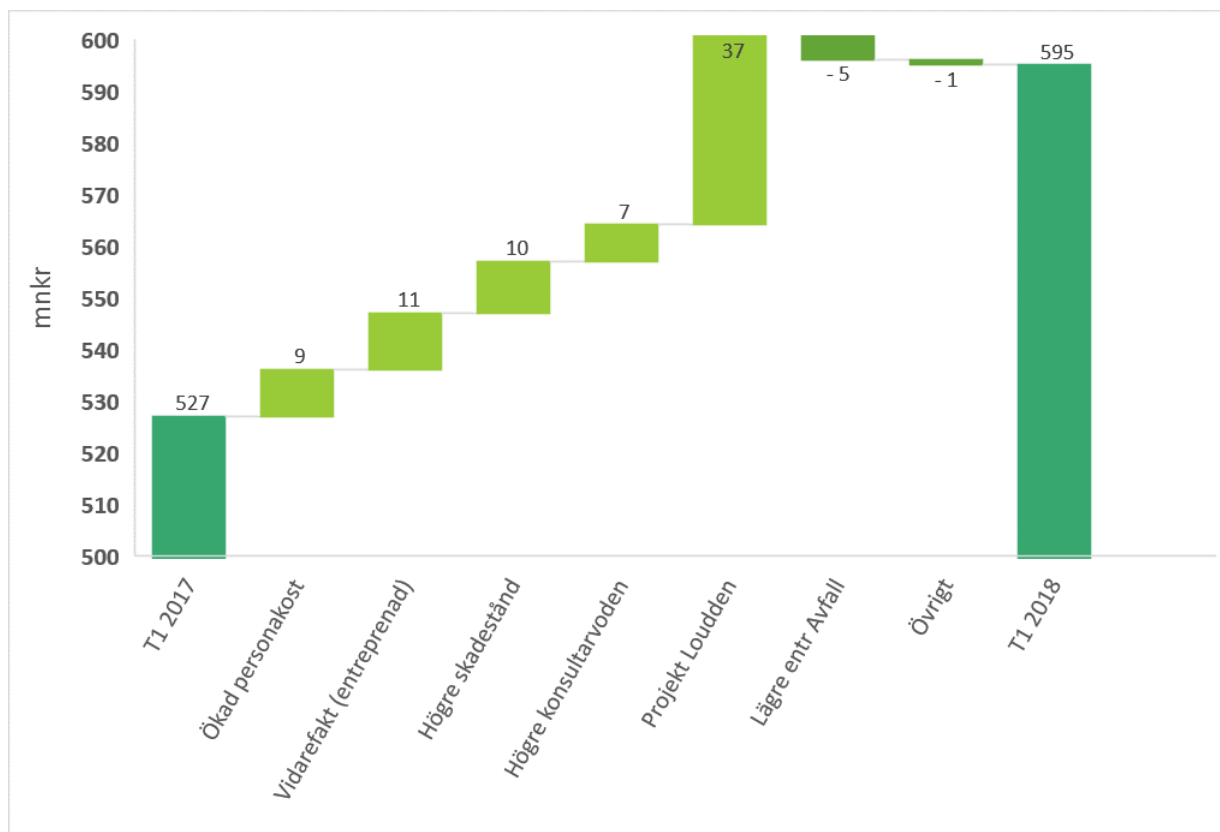

Driftkostnad T1 2018

Driftkostnaderna i T1 ökar med 68 mnkr jämfört med föregående år, vilket motsvarar 13%.

Orsaken är, liksom i P1, Projekt Loudden, skadestånd och vidarefakturering.

Personalkostnaden ökar med 9 mnkr främst inom avdelningarna Projekt, Vattenproduktion och Avloppsrening. Avfalls entreprenadkostnader sjunker till följd av nya, lägre avtalade priser.

Avskrivningar och finansnetto

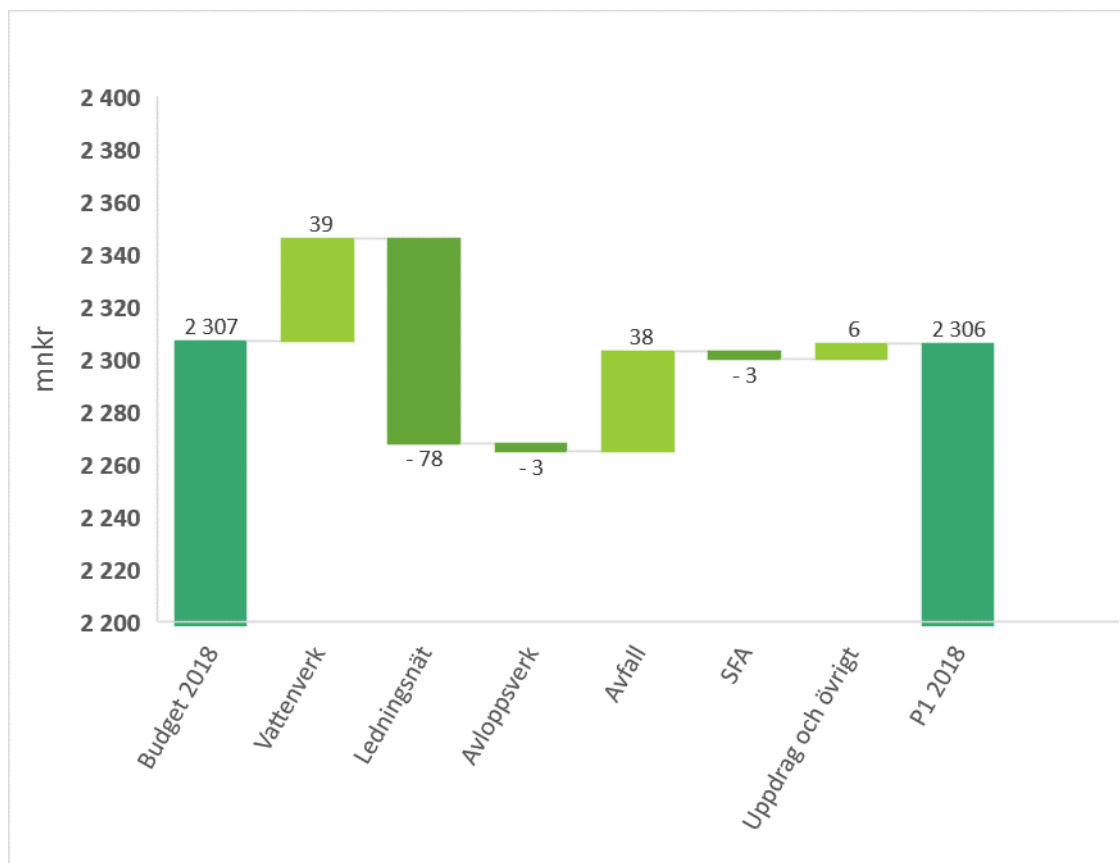
Avskrivningar i P1 uppgår till 335 mnr att jämföra med budgeterade 339. Skillnaden är hänförlig till något färre aktiveringar. Tertialet ligger i linje med föregående år, men något lägre än budget.

Finansnetto, vilket består av räntekostnader, är 112 mnr, att jämföra med budgeterade 118 mnr. Orsaken till den något lägre räntan i P1 är att vi i budget 2018 inte tog hänsyn till att SFA:s ränta ska aktiveras, vilket nu är korrigerat. Tertialets räntekostnad uppgår till 33 mnr att jämföra med 42 mnr föregående år. Snitträntan för tertialet har varit 0,16 punkter lägre än under 2017, och även räntan för SFA-projektet påverkar. Denna kostnadsfördes i början av 2017 vilket inte gjordes 2018.

Investeringar

Bolagets investeringar är i princip oförändrade på totalnivå i P1 jämfört med budget. Det finns dock förändringar inom totalbeloppet vilka beskrivs nedan. Totalt utfall i T1 uppgår till 552 mnr, och det skall noteras att första tertialet brukar ha lägre investeringstakt än de efterföljande.

Vattenverk +39 mnkr

Generellt påbörjas nu en period med större förväntade investeringar inom vattenproduktion för att säkra den framtida vattenförsörjningen i Stockholm. Ombyggnation av Östra verkets centraldel i Norsborg ökar med 11 mnkr på grund av tillkommande arbeten på byggnaden. Olika insatser för renovering av Lovö vattenverk ökar med nästan 30 mnkr jämfört med budget.

Ledningsnät -78 mnkr

Prognosen för avloppspumpstationen Kungsholms hamnplan (dubbling av tryckavlopp), sänks med 22 mnkr. Det görs ett omtag för projektering av kammarhuset under våren och planerad byggstart är under hösten. Ängsnäsgläntan, vilket är en komplicerad ledningsomläggning med påverkan på boende är framskjuten till 2019, vilket påverkar med 16,7 mnkr. Exploateringsområden, bland annat Blixtljuset 18 med planerad byggstart i mars, är nu uppskjutna till årsskiftet 2018/2019 och prognosen för 2018 dras ned med 29 mnkr. Vista Skogshöjd-projektet försenas på grund av synpunkter från Länsstyrelsen efter granskning, vilket påverkar med 11 mnkr.

Avfallsverksamheten +38 mnkr

Högdalens Sorteringsanläggning (HSMA): Utsortering av plast och metall samt byte av sorteringsteknik ger en utökad totalprognos för projektet samt en ökad prognos för 2018 med 47 mnkr. Det finns en viss risk att detaljplanarbetet drar ut på tiden vilket kan leda till att den planerade ökningen på 47 mnkr blir försenad. Planerat uppförande av bullerplank på ÅVC Bromma är framskjutet till 2020, vilket minskar prognosen med 9 mnkr.

1. Ett Stockholm som håller samman

Stockholm Vatten och Avfall arbetar mot högt uppsatta mål för dricksvattenkvalitet, insamling och behandling av avfall, avloppsrening samt hantering av vattenläckor och avloppsstopp så att våra kunder fortsätter vara nöjda med våra tjänster.

För att bidra till ett växande Stockholm utvecklar vi våra processer och organisation för exploateringsprojekt och deltar i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av infrastruktur. Vi arbetar för att VA- och avfallsfrågorna ska komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Bolagsmål: Vi ska öka kapaciteten och säkerställa kvaliteten på dricksvatten

Stockholm växer och inom 15 år når vi gränsen för vår nuvarande produktionskapacitet för dricksvatten. Vi planerar därför att öka kapaciteten genom en helt ny produktionslinje på Lovö vattenverk samt genom att bygga bort flaskhalsar. En viktig åtgärd för att öka kapaciteten är att täcka över långsamfilter för att förhindra alg tillväxt och kommer att påbörjas på Norsborgs vattenverk. Fosforbelastningen i reservvattentäkten Bornsjön ska minska för att säkerställa vattentillgången. För att säkra tillgången på råvatten från Bornsjön ökas kapaciteten i överföringen till Norsborg från Bornsjön. Eftersom vattenproduktionen är en sårbar samhällsfunktion ska skalskydd och processövervakning förbättras. Insatser i nuvarande anläggningar för att säkra dess funktion och kapacitet kommer att genomföras.

Ett växande Stockholm innebär ett större dricksvattenledningsnät, som ökar sårbarheten i huvudvattenledningsnätet. Vi måste på sikt satsa på större redundans i huvudvattenledningsnätet för att kunna säkerställa distributionen vid ökad vattenproduktion. Vi ska också göra insatser för att säkerställa dricksvattenkvaliteten i distributionsanläggningarna (reservoarer och pumpstationer) och i samband med arbeten i ledningsnätet.

För att klara utmaningarna utarbetas en ny VA-plan.

Det här har vi åstadkommit under tertiäl 1 2018:

Arbetet med SFV (Stockholms framtida vattenförsörjning) har kommit igång ordentligt. Analys av nuvarande och framtida kapacitet utifrån målet i den regionala vattenförsörjningsplanen är i princip klar och synkning mot Norrvatten har genomförts under våren. Arbetet fortsätter med dimensionering av anläggningarna utifrån normaldygn och i händelse av kris. Utifrån detta kommer en känslighetsanalys att göras liksom en handlingsplan för de åtgärder som krävs att genomföras under sommaren och hösten. Utredningsbeslut för SFV kommer att tas upp i styrelsen under hösten, preliminärt i november. Renoveringsprogrammet för reservoarerna tas upp för utredningsbeslut i styrelsen preliminärt i juni.

I arbetet med SFV har det framkommit att en flaskhals är långsamfiltren på Norsborg vilka når sin maxkapacitet redan år 2020. Planen med att bygga över dessa är framflyttad då det är för sårbart att ta filter ur drift för renovering och övertäckning. Istället utreds utbyggnad av två filter för att klara behovet år 2020 samt kommande renoveringar av befintliga filter. Arbetet med att förstärka huvudvattenledningsnätet framskrider. Kritiska punkter är identifierade och en prioritering kommer att genomföras fram till T2. Arbetet med att förstärka Hässelbyledningen framskrider enligt plan liksom intagsledningen till västra Norsborg där inkoppling gjordes efter påsk. Projektering av intag från Bornsjön startas som planerat efter sommaren.

Arbete med skalskydd pågår enligt plan (reviderat hösten 2017 efter upphandling av entreprenör). Nya dörrmiljöer och skalskydd (förstärkning av fönster mm) pågår på båda vattenverken. Kameraövervakning och videoanalys har lämnats över till säkerhetsenheten

enligt tidigare beslut.

Bolagsmål: Vi finns till för våra kunder

Bolaget ska fortsätta att förädla synergierna av sammanslagningen av verksamheterna vatten och avfall så att vi i möjligaste mån arbetar på ett enhetligt sätt med våra kunder. Med tydlig och proaktiv kommunikation ska vi berätta vilka vi är, vad vi vill och vad vi gör vilket leder till ett starkt varumärke med hög kännedom och högt förtroende.

Våra tjänster och service ska ha hög tillgänglighet, vara användarvänliga och utvecklas efter kundens behov. För att förenkla för kund implementeras ett gemensamt verksamhetssystem för vatten och avfall vilket öppnar för målgruppsanpassad service och kommunikation.

Vi ska hitta fler samarbetsmöjligheter för att nå ut till fler och för att möta framtidens utmaningar. För att minska avfallsmängden och att värna vattenmiljön måste vi engagera och motivera stockholmarna till en hållbar livsstil. Det kan vi göra genom att utveckla den pedagogiska kommunikationen och sprida våra miljöbudskap på spännande och nyskapande sätt.

Det här har vi åstadkommit under tertial 1 2018:

Under tertial 1 har arbetet med att implementera ett gemensamt kundsystem fortsatt. Lanseringsdatum är framflyttat till oktober 2018. Fram tills dess pågår integrationstester med våra entreprenörer samt framtagande av manualer inför kommande utbildningar.

Ett nytt system och arbetssätt för digitalisering av inkomna ärenden har driftsatts under mars. Det innebär en bättre översikt av pågående ärenden via mejl och brev.

En intern app för vattenmätarbyten har lanserats. Detta är en digitalisering av tidigare pappersarbetsordrar och är en förenkling mellan kundtjänst och ledningsnät.

Ett pedagogiskt material som stöd för lärare i årskurserna F - 6 har tagits fram. Detta är anpassat till läroplanens kunskapsmål och färdigheter och kan laddas ner från www.svoa.se.

Under våren har en kommunikationssatsning tagits fram som stöd till det lokala åtgärdsprogrammet för sjöar. Detta är ett samarbete mellan Stockholm Vatten och Avfall, miljöförvaltningen och Huddinge kommun.

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Arbeta utifrån framtagna CSR-strategier (Corporate Social Responsibility) för att ytterligare fokusera verksamheten mot ökad social hållbarhet. CSR-strategierna ska konkretiseras genom aktiviteter i bolagens				 Etablera arbetsätt för att få in hållbarhetsfrågorna i strategi, planering och uppföljning och fastställa Hållbarhetsenhetens roll och ansvar i arbetet.
				 Planera och genomföra hållbarhetsutbildning

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
affärsplaner				
 Delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av teknisk infrastruktur	 Förnyelsetakt	2	3	
	Analys Förnyelsetakten, som baseras på meter omlagd ledning, har trots ett högt ekonomiskt utfall blivit låg. En orsak är att investeringar avseende nyläggning av ledningar, utanför exploateringsprojekt, varit relativt stor. Dessa är inte en ingångsparameter i förnyelsetakten men bidrar till ett ekonomiskt utfall. Det ekonomiska utfallet kan också tyda på att tunga investeringar gjorts på en liten del av ledningsnätet, såsom pumpstationer eller andra punktanläggningar. En vidare analys kommer att genomföras inför tertialrapport 2.			
	 Investeringsnivå för befintligt ledningsnät (mnkr)	115	400	
				 Ta fram VA-policy
 Ha en väl fungerande krisberedskap med återkommande övningar, kontinuerlig beredskap för oönskade händelser samt en nära samverkan kring krishantering - inom stadens organisation och med externa aktörer				 Vidareutveckla metodik och sammansättning för krisledningen

Lokala utvecklingsprogrammen (LUP) och Fokus Skärholmen

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Arbeta med att utveckla kommunikation, service och tillgänglighet gentemot brukare och kund	 Andel reklamationer vid avfallshämtning %		0,3	
	Analys Antalet reklamationer under perioden januari t.o.m. april 15 304 stycken, av 1 361 245 stycken hämtningar. Det motsvarar 1,12 % i reklamationsnivå jämfört med antal hämtningar. I februari var reklamationsnivån på 0,86 %. Reklamationerna ökade under mars månad och det gällde framför allt vecka 10, då det under den vecka inkom 1 593 stycken reklamationer, 2,2%. Ökningen berodde framför allt på snö och framkomligheten i samband med detta. Reklamationerna under april månad har ökat gällande tömningar av fettavskiljarna. Där har SVOA vidtagit			

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
	åtgärder med att ta in Ragn-Sells som ska hjälpa till att avlasta RenoNorden så att de kan komma tillräta med att hinna med att utföra samtliga tömningar.			
	  Rent och hälsosamt dricksvatten enligt SLVFS 2001:30, § 7. (Uppfyllda gränsvärden)	2	3	
	Analys Förhöjd järnhalt vid provtagning i Tallkrogen i april gav tjänligt med anmärkning. Orsaken var ökat flöde i vattenledningen i samband med att sandsopningsbilar tagit vatten i området.			
				 Definiera Stockholm Vatten och Avfalls servicenivå
				 En inloggning, "mina sidor" för både VA- och avfallstjänster
				 Förbättrad service genom en kundapp för Stockholm Vatten och Avfall
				 Placera ut två stycken automatiska miljöstationer
				 Utöka frekvens för Pop-up återbruk
				 Öka med minst två nya platser för den mobila miljöstationen inför 2019

Bolagsspecifika inriktningar

2. Ett klimatsmart Stockholm

De flesta av ägardirektiven som direkt riktar sig till Stockholm Vatten och Avfall återfinns inom miljöområdet. Här inryms stora delar av bolagets verksamhet som utveckling av avfallshanteringen, arbete för att minska utsläpp till vatten, satsningar för att påverka stockholmarna till en hållbar livsstil och åtgärder för att effektivisera energianvändningen. Klimatpåverkan har identifierats som en av de stora utmaningarna framöver, och ligger också till grund för att bolagsmålen på kort och lång sikt ska sträva mot att minska stadens sårbarhet för ett klimat i förändring.

2.1 Energianvändningen är hållbar

Stockholm Vatten och Avfall har en energikrävande verksamhet, framför allt behövs mycket el för att driva pumpar i verk och ledningsnät. Energianvändningen kommer att öka i och med ny reningsteknik, mer nederbörd samt en växande stad. Energikartläggningen i verken är försenad, då rapporteringen från konsulten inte helt uppfyller kraven. När energikartläggningen är slutförd kommer åtgärder för energieffektivisering att planeras. I reningsverken produceras biogas, som i första hand uppgraderas till fordonsbränsle och därigenom minskar

användningen av fossila bränslen.

Klimatförändringar kan leda till fler problem med bräddningar och översvämningar på grund av större och mer frekventa skyfall samt försämrad kvalitet på råvattnet som tas ur Mälaren. Bolaget genomför en rad åtgärder och utredningar för att minska verksamhetens sårbarhet. Bland annat ger skyfallskartan bättre förutsättningar för att planera för åtgärder. I projektet för Stockholms framtida avloppsrening tas höjd för att hantera ökade vattenflöden. Tekniker för att hantera sämre råvattenkvalitet utreds.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete	 Andel besökare i GlashusEtt som är nöjda med sitt besök		80 %	 Uppmuntra stockholmarna till en hållbar livsstil genom att kommunicera våra miljöbudskap i GlashusEtt
	Analys Mätningarna om kundnöjdhet i GlashusEtt har upphört då de inte fungerade som avsett. Statistiken blev inte tillförlitlig.			
 Arbeta för att minska stadens sårbarhet på kort och lång sikt i ett klimat i förändring				 Utvärdera reningstekniker för att hantera förändringar i råvattnets kvalitet
				 Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.
				 Vi ska identifiera kritiska anläggningar i vårt avloppsledningsnät som riskerar att slås ut vid extrema skyfall och återkoppla informationen till anläggningsägaren.
				 Vi ska identifiera kritiska anläggningar i vårt vattenledningsnät som riskerar att slås ut vid extrema skyfall och återkoppla informationen till anläggningsägaren.
 Identifiera klimatrelaterade risker. Det är särskilt angeläget att utifrån stadens skyfallsmodell prioritera och åtgärda översvämningssrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet				 Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.
				 Vi ska identifiera kritiska anläggningar i vårt avloppsledningsnät som riskerar att slås ut vid extrema skyfall och återkoppla informationen till anläggningsägaren.
				 Vi ska identifiera kritiska anläggningar i vårt vattenledningsnät som

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
				riskerar att slås ut vid extrema skyfall och återkoppla informationen till anläggningsägaren.
 Långsiktigt minska klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från verksamheten				 Arbeta i enlighet med framtagna energisparplan för ledningsnätet
				 Mäta lustgasutsläppen från rejektivattenreningen Bromma ARV
				 Slutföra detaljerad energikartläggning enligt lagkrav
				 Ta fram en plan för energibesparande åtgärder
				 Utreda hantering av röt slam för att minimera utsläpp av metan utsläpp med hjälp av metandestruktionsanläggningen
				 Utreda lustgasutsläpp kontra drift av det biologiska reningssteget
 Särskilt prioritera åtgärder som ger effektiv klimatnytta och synergieffekter i form av till exempel lägre driftkostnader, lägre negativ hälsopåverkan och sociala vinster. Arbetet med förslag till projekt som kan finansieras med hjälp av stadens investeringsstöd och det nationella klimatlivet ska intensifieras				 Ta fram en plan för energibesparande åtgärder
 Ta fram en plan för GlashusEtt och hur miljö- och VA-information ska utvecklas för framtiden				 Ta fram en plan för verksamheten i GlashusEtt
 Utreda möjligheten att minska sitt energiberoende med hjälp av lokalt	 Biogasproduktion vid reningsverken (Nkbn)	1 738 917	21 750 000	
	Analys Scandinavian Biogas levererar mindre mängder externa energirika material för rötning i Henriksdal jämfört med			

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
producerad el	2017, varför gasproduktionen är lägre.			
				 Installera minst en solenergianläggning
				Analys Vi behöver först göra en utredning var denna solcellsanläggning skall placeras. Utredningen har ännu inte startat och vi ser en stor risk att installationen ligger längre fram i tiden än 2018.
 Utvärdera och eventuellt skala upp pilotanläggningen för biokol				 Utvärdera pilotanläggningen för biokolsproduktion och ta fram beslutsunderlag inför en eventuell uppskalning av verksamheten
	  Köpt energi (GWh)		165 GWh	
	Analys En nyanställd energistrateg har identifierat nya poster som tidigare inte inkluderats i utfallet. Detta kommer även att påverka årsmålet. Exempel på nytillkomna poster till följd av verksamhetsförändringar: entreprenörers användning av byggel inom SFA och el till Återvinningscentraler. En annan stor post som påverkat köpt energi är att bolaget inte producerat egen energi av biogas i samma utsträckning som tidigare är och därför köpt in den istället.			
	  Köpt energi för värme, tappvarmvatten, komfortkyla samt fastighetsel (enligt Boverkets definition för fastighetsenergi) per kvadratmeter A-temp (kWh/m2)			
	Analys Arbete med indikatorn pågår. Målvärde är inte satt.			
	  Årlig energiproduktion baserad på solenergi (MWh)		38 MWh	

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Verka för ökad biogasproduktion	 Biogasproduktion vid reningsverken (Nkbm)	1 738 917	21 750 000	
	Analys Scandinavian Biogas levererar mindre mängder externa energirika material för rötning i Henriksdal jämfört med 2017, varför gasproduktionen är lägre.			
	  Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon		85 %	

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Bolaget bidrar på många olika sätt till en hållbar vattenanvändning, inte minst genom att påverka invånarnas beteende genom information och kommunikation samt driva Stockholms Framtida Avloppsrening. Stockholm Vatten och Avfall upprättar tillsammans med Miljöförvaltningen åtgärdsprogram för Stockholms vattenförekomster för att uppnå en god vattenstatus. Bolaget medverkar i strategiskt arbete för hållbara lösningar för dagvattnet. Arbete pågår för att öka lokalt omhändertagande av dagvatten vid nyanslutningar till ledningsnätet. Kapacitetshöjande åtgärder på avloppsledningsnätet planeras för att minska bräddningar och Stockholms Framtida Avloppsrening kommer innebära att bräddpunkter byggs bort.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Ansvara för att vidareutveckla och tillämpa stadens skyfallsmodell, som utgör ett viktigt underlag för att identifiera stadens sårbarheter i ett klimat i förändring				 Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.
 Bidra med kunskap om utmaningar och förutsättningar för urban vattenhantering till KTH:s vattencentrum för innovation och forskning				 Medverka i aktiviteter initierade av Vattencentrum
 Delta i arbetet med att ta fram	 Antal lokala åtgärdsprogram som vi färdigställt för att lyfta till	0	3	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status.	Stockholm Vattens styrelse och de tekniska nämnderna.			 I samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden under 2018 genomföra flödesproportionell övervakning av främst fosfor och metaller i dagvatten för att kunna verifiera och säkerställa belastningsberäkningar
 Genomföra utvecklingen av Stockholms framtida avloppsrening	 Följning av projektplan/beslut för Stockholms Framtida Avloppsrening, bedömning 1-3	3	3	
	  Uppnådda reningsresultat för avloppsvattenreningen (skala 1-3, där 3 betyder att målet är uppfyllt)	2	3	
	Analys Under kvartal 1 (jan-mars) klarade vi gränsvärdet för fosfor. Under april månad hade vi dåliga slamegenskaper, höglöde och förbigång reningssteg vilket gav förhöjda halter fosfor.			
 I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden och Stockholms stads Parkerings AB, utveckla pilotprojekt med hållbara dagvattenlösningar.				 Vi ska delta i pilotprojekt för hållbara dagvattenlösningar.
 I samarbete med trafiknämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar samt gränsdragningar				 Ta fram underlag till beslut om ansvarsfrågan för dagvatten- och vattenanläggningar utifrån konsultutredning
 I samarbete med trafiknämnden ta fram förslag på				 Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark				
 Tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin	 Andel nyanslutningar med LOD (Lokalt Omhändertaganden av Dagvatten)		60	
				 Driva arbetet med att ta fram en hemsida för dagvattenhantering
				 Utveckla dagvattenhemsidan utifrån beslutade riktlinjer och metoder

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

För att uppnå stadens långsiktiga mål för ökad matavfallsinsamling till biologisk behandling uppförs en sorteringsanläggning i Högdalen. Matavfallsinsamlingen i innerstaden sker via säckhämtning eftersom det praktiskt inte går att ha separat insamling i kärl, därför planeras för en lösning med optisk sortering. Förutsättningarna för sorteringsanläggningen har sedan genomförandebeslutet 2016 ändrats och ett reviderat genomförandebeslut tagits som innebär att anläggningen beräknas vara i drift med helårseffekt först 2022 istället för 2020.

Bolagsmål: Vi ska skapa effektiva lösningar för omhändertagandet av avfall

Stockholm Vatten och Avfall har tagit fram en ny avfallsplan 2017-2020 för stadens arbete med högt uppsatta mål för avfallshanteringen. Avfallsplanen omfattar hela stadens avfallshandling och innehåller mål och åtgärder för såväl Stockholm Vatten och Avfall som andra verksamheter i staden. Den största utmaningen för Stockholm Vatten och Avfalls del är en 60-procentig insamling av matavfallet till år 2020, vilket kräver stora satsningar på kommunikation, incitament och lösningar för matavfallsinsamling. En sådan lösning är uppförandet av en sorteringsanläggning i Högdalen.

Stockholm Vatten och Avfall ska förebygga uppkomsten av avfall och stävja matsvinnet genom informationssatsningar till invånare och verksamheter. Vi ska stimulera återbruk, materialåtervinning och matavfallsinsamling genom kommunikation, taxestyning, utveckling av teknik och insamlingsmetoder samt tillsyn i nära samarbete med våra entreprenörer. En ny behandling av trädgårdsavfallet kommer att testas i Sveriges första anläggning för biokol, som bland annat kommer användas till planteringar i stadsmiljön.

De nya entreprenörsavtalen för insamling av hushållsavfall där varje entreprenör har helhetsansvar för ett område kommer att effektivisera insamlingen. En annan stor förändring gäller hushållens grovavfall där nya entreprenörer handlas upp till 2019. Insamlingen delas in i geografiska områden där återvinningscentralerna blir navet för verksamheten. Tilldelade entreprenörer kommer att ges större funktionsansvar som bland annat innefattar utveckling av nya systemlösningar för insamlandet av grovavfall som passar även de stockholmare som inte har bil.

Ytterligare satsningar behövs för att öka insamlingen av farligt avfall och skilja det från annat avfall. Bolaget ska fokusera på att utveckla bra insamlingslösningar för farligt avfall och

genomföra effektiva informationsinsatser. Ett exempel är utplacering av automatiska miljöstationer. Avfallshanteringen ska anpassas bättre till människan och det innebär att vi måste utveckla insamlingssystemen för att göra dessa mer tillgängliga för invånarna och skapa en bra arbetsmiljö för våra entreprenörer.

För att kunna skapa effektiva lösningar för avfallshantering krävs att avfallsfrågorna kommer in i ett tidigare skede i stadsplanering och nybyggnation än vad som sker idag. Därför måste vi skapa samarbetsformer med andra aktörer inom staden samt utveckla, förankra och sprida riktlinjer för avfallslösningar.

Det här har vi åstadkommit under tertial 1 2018:

Insamlingen av hushållsavfall har haft stora störningar sedan den vilda strejken bland hämtpersonalen som utbröt i juli 2017 och kulminerade under oktober då det sedan länge planerat entreprenörbytet genomfördes. Antalet reklamationer för utebliven avfallshämtning har därför legat på onormalt höga nivåer och ett omfattande arbete pågår fortfarande för att komma till rätta med problemen. Under första tertialet har reklamationsnivåerna generellt sätt minskat men entreprenörerna är fortsatt känsliga för störningar som t ex beror på personalomsättning, sjukfrånvaro och fordonsproblem vilket ger en del tillfälliga bakslag i reklamationsstatistiken.

Kommunfullmäktiges mål om att 30% av matavfallet behandlas biologiskt 2017 uppnåddes inte, resultatet blev ca 22% för året. Efter de erfarenheter bolaget erhållit under det senaste året av processen för tecknande av matavfallsabonnemang samt förseningarna i tidplanen för sorteringsanläggningen för matavfall gör bolaget bedömningen att årsmålen inte går att nå. Slutmålet på 70% kvarstår och beräknas kunna nå 2022.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor för att öka återvinningsgraden och uppmuntra återbruk				 Ta fram strategier för övergripande samt riktad information i avfallsfrågor för att öka materialåtervinningen och andelen återbruk
				 Utöka frekvens för Pop-up återbruk
 Arbeta för ökad informations spridning till att alla stockholmare ska förstå och vilja delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall.				 Kommunicera framtaget pedagogiskt koncept till Stockholms skolklasser F-6
				 Ta fram strategier för övergripande samt riktad information i avfallsfrågor för att öka materialåtervinningen och andelen återbruk
 Bistå i arbetet med att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag				 Fortsatt arbete med förankring av avfallsplanen.
				Analys En genomlysning har gjorts av verksamhetsplaner (2018) för förvaltningar med många

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet	
till källsorteringsbefrämjande taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall				<p>verksamheter samt kommunala fastighetsbolag. Ambitionsnivån är varierande men genomgående är det mycket som implementerats i verksamhetsplanerna från stadens miljöprogram och avfallsplan gällande källsortering av förpackningar och tidningar, insamling av matavfall och förebyggande av avfall.</p> <p>Fastighetsbolagen kvarstår som målgrupp då det finns en riktad aktivitet i avfallsplanen angående kommunikationsmaterial till hushåll via dem. De är också en viktig målgrupp i och med lanseringen av nya Projektera och bygg för god avfallshantering.</p> <p>Då arbetet med övertagandet av det kommunala huvudmannaskapet kräver enhetens arbetsinsats kommer vidare arbete med denna aktivitet 2018 att utebli.</p>	
				<p> Framtagande av förslag till taxa för hushållsavfall för 2019</p>	
 Följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet	 Andel materialåtervinning för avfall som tas emot		37 %		
	 Andel återbruk för material som tas emot i erbjudna insamlingssystem			3,1 %	
	 Antal avlämningsplatser för farligt avfall (st)			170	
	 Mängden hushållsavfall per person			470 kg/pers	
	 Uppmätt bullernivå vid närmsta bostad från respektive återvinningscentral (dB A)	50	50		
					<p> Driva minskad säckhämtning och ökade maskinella lösningar vid avfallshämtning</p>
					<p> Fortsatt utveckling av "bruna påsen"; papperspåse för matavfall i maskinella</p>

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
				system och för eftersortering.
 I samarbete med trafiknämnden ta fram en strategi för att genom innovationer och en god stadsmiljö öka återvinningen och minska nedskräpningen, särskilt fokus ska läggas på plast				<p>▶ Medverka i projekt MACRO för att bli utreda möjlighet för kvarn-till-tank-system för matavfallsinsamling</p> <p>▶ Starta insamling av cyklar och dylikt på samtliga återvinningscentraler</p>
 Informera om möjligheterna till återbruk och återvinning vid de mobila återvinningscentralerna				<p>▶ Strategi för nedskräpning och avfallshantering i det offentliga rummet (med fokus på plast), med innovationsfokus tillsammans med TK och MF</p> <p>▶ Testa separat insamling av EPS (frigolit) på Bromma och Lövsta</p> <p>⚠ Utreda förutsättningar för ett nytt plastsorteringsprojekt</p>
 Se över förutsättningarna för sopsugsanläggningarnas huvudmannskap				<p>▶ Utöka frekvens för Pop-up återbruk</p> <p>▶ Framtagande av strategier och fortsatta utredningar kring ett eventuellt kommunalt huvudmannskap för stationära sopsugar och liknande infrastruktur (t ex kvarn-till-tank-system)</p>
 Säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler samt undersöka möjligheterna att öppna ytterligare stadsnära sådana				<p>▶ Förhandla om tomträtt och utökning av Östberga ÅVC</p> <p>⚠ Identifiera mark som kan ersätta den befintliga ÅVC-Trädgård</p> <p>Analys Den identifierade nya marken för ÅVC Trädgård gick inte att använda på grund av närheten till Stockholm Gas anläggning som är Sevesoklassad. Sökning efter ny tomt pågår.</p> <p>▶ Säkerställa ny tomt som ersätter Sättra ÅVC</p> <p>✓ Utreda förutsättningar för</p>

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
				en ÄVC/återbruk i Loudden
				<ul style="list-style-type: none"> Utveckla koncept för kvartersnära insamling av återbruk, grovavfall och farligt avfall
 Uppföra, utveckla och äga infrastrukturen för en optisk sorteringsanläggning för matavfallsinsamling				<ul style="list-style-type: none"> Upphandling av byggtreprenader för optisk sortering i Högdalen
 Öka möjligheterna till textilinsamling i staden				<ul style="list-style-type: none"> Fortsatt utredning om hur materialåtervinning av mottagna textilier ska öka
				<ul style="list-style-type: none"> Medverka i utvecklingsarbete kring att öka textilåtervinningen i staden (kopplingar till ÄVC, återbrukskoncept och stadsmiljöfrågor med TK m fl)
				<ul style="list-style-type: none"> Utreda hur samarbeten med andra aktörer i staden kan bidra till ökad insamling av textil
				<p>Analys</p> <p>Aktiviteten är något försenad men planeras att slutföras under året. En dialog med handeln där mycket textil samlas in är påbörjad.</p>
	  Andel farligt avfall i hushållsavfall	0,14	0,15 %	<ul style="list-style-type: none"> Placera ut två stycken automatiska miljöstationer Utöka insamling av farligt avfall i butiksmiljö. Öka med minst två nya platser för den mobila miljöstationen inför 2019
	  Andel matavfall till biologisk behandling av förväntad uppkommen mängd		40 %	<ul style="list-style-type: none"> Projekt med Stockholms Hamnar gällande matavfallsinsamling från fartyg och verksamhet
	<p>Analys</p> <p>Det har uppdagats viss osäkerhet i mängdstatistiken. Den verkliga mängden som gått till biologisk behandling kan vara högre än vad statistiken visar. Sedan entreprenörsskiftet i oktober misstänker vi att en del lass hamnat på Henriksdal i stället för avsedd behandlingsanläggning. Den nuvarande behandlingsanläggning hos SYVAB har haft brist på kapacitet och fått styra om lass till andra anläggningar</p>			<ul style="list-style-type: none"> Samarbete med Miljöförvaltningen gällande matavfall i samband med inspektioner Samarbete med Nätverket Hållbara restauranger Stockholmsmästerskapet

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
	och i samband med det har vissa körningar hamnat felaktigt i Henriksdal av olika skäl. Om inte förr så efter första juni kommer detta problem att lösas eftersom vi då byter behandlingsanläggning för det pumpbara matavfallet. Prognosen för årsutfallet är 28%.			i matavfallsinsamling
				  Ta fram en handlingsplan för att säkerställa att stadens mål för matavfallsinsamling uppnås
	  Mängden hushållsavfall per person		470 kg/pers	
				  Utöka tider och upptagningsområden för mobila återvinningscentraler

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Stockholms miljö är giftfri

Stockholm Vatten och Avfall bedriver ett uppströmsarbete för att hindra utsläpp av gifter till avloppet från industrier. I arbetet ingår information och kontroll tillsammans med Miljöförvaltningen. I övrigt arbetar bolaget mot målet genom att ställa miljökrav i upphandlingar och att bedöma och begränsa de kemikalier som finns i verksamheten.

Bolagsmål: Vi ska öka kapaciteten för avledning och rening av avloppsvatten

Stora utmaningar väntar omhändertagandet av Stockholms avloppsvatten. Förutom en ökande befolkning och klimatförändringar kommer skärpta reningskrav från nya EU-direktiv och nya villkor. För att möta utmaningarna byggs Henriksdals reningsverk om med ökad kapacitet och ny reningsteknik. Bromma reningsverk ska läggas ned och avloppsvattnet som idag går till Bromma reningsverk kommer att ledas över till Henriksdals reningsverk. Under tiden för ombyggnationen, som kommer att innebära påfrestning för den löpande driften på Henriksdal och Bromma, kommer vi få arbeta hårt för att klara av reningskraven i tillståndet med ökad belastning. Ombyggnationen kommer också att påverka vår möjlighet att producera biogas, vilket gör det svårt att leva upp till ägardirektivet om ökad biogasproduktion.

En annan stor utmaning är att klara skärpta krav på slamkvaliteten från den nya slamförordningen och från REVAQ-certifieringen av avloppsslammet. Vi ska intensifiera arbetet med att förhindra utsläpp till avloppsledningsnätet som förorenar avloppsslam och avloppsvatten.

Spill- och dagvattennätet behöver dimensioneras och underhållas för att klara påfrestningen från ett förändrat klimat där häftiga skyfall blir allt vanligare. För att möta behoven måste förnysetakten öka och vi behöver särskilja spill- från dagvattenförande ledningar i den mån det är möjligt. Bolaget ska även upprätthålla stadens skyfallskartering som ska användas i planering av nya stadsdelar. För att åtgärda kapacitetsbrister, felkopplingar och inläckage ska vi öka den systematiska felsökningen och åtgärder därefter.

Hanteringen av dagvatten är en prioriterad fråga och vi arbetar för att skapa en samsyn i staden genom stadens dagvattenstrategi. Enligt denna ska bland annat lokala dagvattenlösningar utvecklas och användas i så stor utsträckning som möjligt för att avlasta både avloppsledningsnät och reningsverk.

Det här har vi åstadkommit under tertial 1 2018:

Projekt Stockholms framtida avloppsrening (SFA) fick i april ett reviderat genomförandebeslut med ny budget och förlängd tidplan. Miljötillstånd erhöles i december från Mark- och Miljödomstolen, men har överklagats till Mark- och Miljööverdomstolen. Förberedande arbete för byggnation och tunneldrivning har pågått med en paus eftersom bygglov försenats för tekniktunnlarna. Den långsiktiga tidplanen kvarstår.

Verksamheten uppnådde det gemensamma utsläppsvillkoret för reningsresultat under kvartal 1 men har överskridit månadsvärdet för gränsvärde fosfor under februari. April månad har varit fortsatt ansträngd för reningsprocessen för både kväve och fosfor. Reningsresultatet visar hur viktigt det är att vi får det nya miljötillståndet med lättnader under tiden SFA byggs. Under vårvintern med kallare vatten, snösmältning och regn påverkas processen negativt vid båda verken. Tillväxten av flytslam samt hög belastning framför allt till Henriksdal har gjort att vi haft ett antal förbigångar av reningssteg.

Under hösten 2017 kom separat rejektvattenrening igång på Bromma. Det är gynnsamt för kapaciteten att rena kväve, men processen är känslig för störningar och under mars hade vi en nedgång i aktivitet under ett par veckor vilket nu börjar återhämta sig långsamt.

Rågasproduktionen från avloppsslam och organiskt material har varit något högre än senaste år, men vid Henriksdal har vi totalt haft lägre volym rågas då Scandinavian Biofuel inte tillfört så mycket externt organiskt material.

Uppströmsarbetet följer uppsatta planer och ger resultat, men det blir allt svårare att hitta konkreta källor till förhöjda halter av metaller i avloppsvattnet. Ett exempel är silver från Värtaområdet, vilket begränsar möjligheten att använda Henriksdals slam på åkermark. Vid Bromma ser vi effekten av rensning av tunnar, byggverksamhet och flöden från Förbifart Stockholm.

Eurofins bytte analysinstrument för analys av kadmium hösten 2017. Efter det ligger kadmiumhalten i slam 30% högre jämfört med tidigare. Kadmium är nu på gränsen till att begränsa slamgivan, vilket innebär även att Stockholms miljömål om minskning av 14 prioriterade ämnen inte kommer att uppnås.

Planen med att minska tillskottsvatten är delvis omhändertaget i SFA-projektet, men en fördjupande analys genomförs inom bolaget för att se vilka ytterligare åtgärder som är möjliga att genomföra. Bräddningsmålet kommer ej att kunna nås på grund av ökande skyfall och nya beräkningsmodeller. Ändrade villkor gäller i vårt nya miljötillstånd

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system		80 %	 Införa BVB vid samtliga bygg- och anläggningsprojekt som handlas upp
	Analys Rapporteras årsvis. Från och med 1/1 2018, så skrivs BVB in i varje entreprenadupphandling. Från 1/5 2018 kommer bolaget även att upprätta en projektspecifik BVB-mall för varje projekt. Mallen övertas därefter av entreprenören som fortsätter arbeta i denna. På grund av utformningen av måluppfyllelsen kommer det ta flera			

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
	är innan målet kan uppfyllas.			
	 Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam		14 st	 Arbeta med uppströmsarbete enligt handlingsplan och aktivitetslista
	Analys Vi har haft förhöjda halter silver från Värtaområdet. Vid Bromma ser vi effekten av rensning tunnlar, byggverksamhet och flöden från Förbifart Stockholm. Sedan senare delen av förra året ser kadmiumhalten i Brommas slam ut att ha ökat med cirka 30%. Ökning sammanfaller med att det externa laboratoriet bytte analysinstrument för kadmium. Stockholm Vatten och Avfall ifrågasätter riktigheten i analysresultatet och utredning pågår.			
				 I samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden under 2018 genomföra flödesproportionell övervakning av främst fosfor och metaller i dagvatten för att kunna verifiera och säkerställa belastningsberäkningar
				 Lägga in årsförbrukning av kemikalier med ingående utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen i kemikalieregistret

Bolagsspecifika inriktningar

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Bolagsmål: Vi har hållbara effektiva processer

En viktig utgångspunkt för att uppnå hållbara och effektiva processer är att arbeta mer processorienterat. Stockholm Vatten och Avfalls processer är idag beskrivna på en mycket övergripande nivå och därunder är processerna fragmentariskt kartlagda. Vi ska tydligare definiera våra processer och utveckla verksamhetsledningssystemet så att det ger bättre styrning och stöd till verksamheten.

Som en samhällsbyggare i framkant ska vi satsa på och ligga långt fram inom digitalisering och moderna verktyg. Vi har även ett behov av att förbättra och effektivisera vår systemstruktur. Vid revisioner har framkommit att vi behöver utveckla informationshanteringen och göra den mer enhetlig för att säkerställa spårbarhet och långsiktig tillgång till vår dokumentation.

Bolaget arbetar sedan länge med hållbarhetsfrågor men kommer de kommande åren utveckla ett mer strukturerat hållbarhetsarbete i enlighet med riktlinjer från Stockholm Stad. Vi ska bli bättre på att kommunicera våra resultat inom miljö och hållbarhet.

För att vårt ledningsnät och våra anläggningar ska kunna hålla för kommande generationer och

inte innebära stora ekonomiska påfrestningar i framtiden ska vi utveckla det förebyggande underhållet på anläggningar och ledningsnät och öka förnysetakten på ledningsnätet enligt ägardirektiven.

Det här har vi åstadkommit under tertial 1 2018:

Arbete pågår med en bolagsgemensam strategi och plattform för teknisk informationshantering. En nulägesanalys kommer att tas fram för att också skapa en motsvarande bolagsgemensam hantering av administrativ information.

Under perioden har ett nytt system för att hantera interna supportärenden implementerats vilket ger både effektiva interna flöden och god spårbarhet.

Införande av nytt processororienterat verksamhetsledningssystem pågår och i samband med det fortsätter genomlysningen av verksamhetens processer. I arbetet ingår en uppdatering av bolagets IT-policy och att ta fram beslutsunderlag till en IT-systemarkitektur som är så generell som möjligt och bygger på standardsystem.

Integrationen av VA- och avfallsverksamheten i ett gemensamt debiteringssystem förväntas vara implementerat under hösten 2018. Projekt pågår även för att implementera mobila lösningar/appar som kommer att kunna öka den interna effektiviteten och tillgängligheten för våra kunder och entreprenörer. Därutöver införs ett uppdaterat system för projektuppföljning.

I samband med årsredovisningen för 2017 framställde bolaget en hållbarhetsredovisning i enlighet med GRI-regelverket. Redovisningen följer bolagets nya hållbarhetspolicy och beskriver verksamhetens viktigaste hållbarhetsfrågor baserat på intressent- och väsentlighetsanalys.

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH				 Införa och öka kompetensen kring smarta arbetssätt
				 IT strategi utvecklas efter verksamhetens behov

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Stockholm Vatten och Avfall har ett väl utvecklat samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen i att erbjuda möjligheter till arbete för fler stockholmare. Bolaget har höjt ambitionsnivån arbetar för att hitta fler möjligheter, t ex Stockholmsjobb och praktiktillfällen via Jobbtorg Stockholm.

Bolaget arbetar aktivt med att erbjuda ungdomar möjlighet till feriearbete i stadens regi, och kommer under sommarperioden 2018 att tillhandahålla fler feriejobb än måltalet.

Under 2018 pågår ett projekt med syfte att arbeta med systematik och struktur för praktik, kommunala visstidsanställningar och feriearbeten. Insatsen ska resultera i ett enhetligt arbetssätt i bolaget och ett större antal platser att erbjuda.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Säkerställa att fler ungdomar får feriejobb	 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	25	20 st	
 Ta fram arbetsplatser till grupper som står långt från arbetsmarknaden	 Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	5	7	
 Vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik-, och lärlingsverksamhet	 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	4 st	7 st	

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader	 Andel administrations- och indirekta kostnader	13,2 %	13 %	
	Analys Andel admin kostnader ökar något. Det beror bland annat på ökade resurser till säkerhetsfunktionen. Denna kostnad har tidigare inte räknats in administrativa kostnader			
 God budgetföljsamhet och prognossäkerhet	 Avvikelse investeringsbudget, %	0 %	2 306 mnkr	
 Godkänd resultatnivå	 Resultat efter finansnetto(mnkr)	35	63	
	Analys Utfallet påverkas av att vi har tagit kostnaden för ett förvävsprojekt Loudan, dialog pågår hur vi kan närma oss årsmålet.			
 Ta fram en plan för energieffektivisering av bolagets verksamhet				 Ta fram en plan för energibesparande åtgärder
 Utreda möjligheten att sälja spillvärmen från bolagets				 Försäljning av spillvärme från avloppsvattnet fortlöper enligt avtal med Fortum och Norrenergi

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
anläggningar.				
 Utreda möjligheter för samordning av beslutsordningen för VA - och Avfallstaxor				 Slutföra samordning av beslutsordning för VA- och Avfallstaxor
 Öka utvecklingen av VA-ledningsnätet i takt med övrig stadsutveckling	 Förnyelsetakt	2	3	
	Analys Förnyelsetakten, som baseras på meter omlagd ledning, har trots ett högt ekonomiskt utfall blivit låg. En orsak är att investeringar avseende nyläggning av ledningar, utanför exploateringsprojekt, varit relativt stor. Dessa är inte en ingångsparameter i förnyelsetakten men bidrar till ett ekonomiskt utfall. Det ekonomiska utfallet kan också tyda på att tunga investeringar gjorts på en liten del av ledningsnätet, såsom pumpstationer eller andra punktanläggningar. En vidare analys kommer att genomföras inför tertiärrapport 2.			
	  Investeringsnivå för befintligt ledningsnät (mnkr)	115	400	

Bolagsspecifika inriktningar

För att vårt ledningsnät och våra anläggningar ska kunna hålla för kommande generationer och inte innebära stora ekonomiska påfrestningar i framtiden utvecklar vi det förebyggande underhållet på anläggningar och ledningsnät och ökar förnyelsetakten på ledningsnätet enligt ägardirektiven.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
 Återinföra det förebyggande underhållet av bolagets anläggningar och ledningsnät	 Andel förebyggande underhåll			 Framtagande av effektiva planer för det förebyggande underhållet på ledningsnätet
	Analys Utfall saknas ännu, då justeringar behöver göras i system för att få ut korrekt data.			

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Bolaget håller samråd och löpande kommunikation med påverkade grupper t ex vid byggnation av Stockholms framtida avloppsrening och andra infrastrukturprojekt såsom den planerade sorteringsanläggningen i Högdalen.

Under 2017 påbörjade Stockholm Vatten och Avfall ett samarbete med Skansens nya Baltic Sea Science Center som en del i ett nytt pedagogiskt koncept. Baltic Sea Science Center kommer att innehålla Östersjöakvarier, utställningar och lektionssalar för att ta emot skolklasser och allmänhet. Stockholm Vatten och Avfall kommer vara en samarbetspartner i den verksamheten med syfte är att sprida kunskap om stadens och Östersjöns utmaningar samt

stimulera barnen till en hållbar livsstil.

För att tillgodose behoven hos våra olika kundgrupper pågår ett löpande arbete med att utveckla webblösningar som gör det enklare för kunder att uträtta sina ärenden på webben genom självbetjäningssystem. Arbetet med att införa en plattform för digital tillgänglighet och ytterligare förenkling för kommunikation och service för kunder och entreprenörer fortsätter.

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Bolagsmål: Vi är en attraktiv arbetsgivare

Stockholm Vatten och Avfall ska vara ett föredöme som arbetsgivare och ha ett gott rykte på arbetsmarknaden. Att vi lyckas attrahera och behålla kompetenta och drivna medarbetare är en förutsättning för att lyckas med våra utmaningar. Att införa interna karriärvägar är en av våra satsningar för att behålla kompetens.

Vi har identifierat mångfald, likabehandling samt ett mer systematiskt arbete med psykosocial arbetsmiljö som viktiga frågor att utveckla. Satsningar på en säker arbetsmiljö, där inga medarbetare skadas i arbetet, ska genomföras. Detta gäller även inom projekt där entreprenörer anlitas, så som Stockholms Framtida Avloppsrening.

Bolaget behöver skapa en snabbare och säkrare resursförsörjning genom att effektivisera och förtydliga rekryteringsprocessen och introduktionsprocessen. Under första tertiet har förenklade rutiner införts för att korta ned startsträckan för nyanställda, konsulter och inhyrd personal. Samtidigt har en platsintroduktion av nyanställda med rundvisning, genomgång av rutiner och verktyg införts.

Detta har vi åstadkommit under tertial 1 2018

I resultatet av 2017 års lönekartläggning framgår det att kvinnorna i bolaget har 106 % av männens medellön vilket är till kvinnornas fördel, och att andelen kvinnliga anställda (35%) stämmer överens med kvinnornas andel av den totala lönesumman (35%). Under första kvartalet 2018 har en ny löneöversyn genomförts då fyra kvinnliga anställdas löner justerades utifrån föregående års kartläggning. I maj påbörjas arbetet med en ny lönekartläggning efter 2018 års löneöversyn.

Under perioden har också en vidareutveckling av bolagets rekryterings- och introduktionsprocesser för nyanställda påbörjats, där rekryteringsdelen ses över för att attrahera en större andel kvinnliga sökanden till våra tjänster.

Sjuktalet ökade något under föregående år, och ökningen fanns bland de kvinnliga medarbetarna. Ett arbete har påbörjats med att fördjupa analysen kring de bakomliggande orsakerna för ökningen samt att ta fram anpassade åtgärder för att motverka ytterligare ökning av sjukfrånvaron. I samband med det förstärks det motverkande och förebyggande arbetet med fokus på stressrelaterade diagnoser.

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Bolagsmål: Vi är en attraktiv arbetsgivare

Stockholm Vatten och Avfall ska vara ett föredöme som arbetsgivare och ha ett gott rykte på arbetsmarknaden. Att vi lyckas attrahera och behålla kompetenta och drivna medarbetare är en förutsättning för att lyckas med våra utmaningar. Att införa interna karriärvägar är en av våra satsningar för att behålla kompetens.

Vi har identifierat mångfald, likabehandling samt ett mer systematiskt arbete med psykosocial

arbetsmiljö som viktiga frågor att utveckla. Satsningar på en säker arbetsmiljö, där inga medarbetare skadas i arbetet, ska genomföras. Detta gäller även inom projekt där entreprenörer anlitas, så som Stockholms Framtida Avloppsrening.

Bolaget behöver skapa en snabbare och säkrare resursförsörjning genom att effektivisera och förtydliga rekryteringsprocessen och introduktionsprocessen. Under första tertialet har förenklade rutiner införts för att korta ned startsträckan för nyanställda, konsulter och inhyrd personal. Samtidigt har en platsintroduktion av nyanställda med rundvisning, genomgång av rutiner och verktyg införts.

Det här har vi åstadkommit under tertial 1 2018:

Under perioden har ett utvecklingsprojekt påbörjats i syfte att vidareutveckla struktur, systematik och verktyg för vårt sociala ansvarstagande vilket är en viktig del av vårt hållbarhetsarbete men också en viktig del av vårt kompetensförsörjningsarbete. Projektet har i uppdrag att ta fram ett större antal ferieplatser, praktikplatser och kommunala visstidsanställningar samt att ta fram stöd och arbetssätt för dessa platser. Redan under första kvartalet kan vi konstatera att vi lyckats öka antalet ferieplatser för 2018 i jämförelse med föregående år. Projektet pågår året ut.

Ett förbättringsarbete kring bolagets rekryterings- och introduktionsprocesser har också inletts och förväntas vara klart i kvartal 2. Syftet med förbättringsarbetet är att effektivisera processen för rekrytering, nyanställning och introduktion samt säkerställa likabehandling och ett ökat stöd för att avlasta chefer och medarbetare samt att systematisera en kortare startsträcka för de som anställs.

Bolaget har fortsatt fokus på arbetsmiljöområdet där organisation och arbetssätt tagits fram under hösten 2017 och har nu börjat implementeras i organisationen. Omfattande utbildningsinsatser har genomförts för chefer och skyddsombud och ytterligare insatser planeras för medarbetare.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
	 Aktivt Medskapandeindex	80	78	
	 Index Bra arbetsgivare		87	
	 Sjukfrånvaro	4,1 %	3,5 %	
	Analys Utfallet avser endast första kvartalet, då siffror för april från löneadministratören inte fanns framme i tid till rapporteringen. Första kvartalet avser vintermånaderna då sjukfrånvaron brukar vara högre. Trots att antalet långtidssjukskrivningar generellt i bolaget fortfarande är relativt lågt så ser vi en ökande trend framförallt hos kvinnor med stressrelaterade sjukdomsbilder. Detta kommer vi jobba vidare med under 2018.			
	 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,4 %	1,5 %	
	Analys Utfallet avser endast första kvartalet, då siffror för april från löneadministratören inte fanns framme i tid till rapporteringen. Första kvartalet avser vintermånaderna då sjukfrånvaron brukar vara högre.			

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Stockholm Vatten och Avfall har en bred verksamhet med upphandlingar inom många olika områden såsom som byggentreprenader, driftentreprenader för avfallsinsamling, material för våra anläggningar och ledningsnät. Bolaget arbetar ständigt med att utveckla upphandlingsprocessen och fortsätter arbetet med att utarbeta och implementera tydlig process och rutiner för systematisk avtalsuppföljning.

Det finns en vana och ett stort engagemang i organisationen att ställa och följa upp krav som bidrar till hållbarhet inom klimat- och miljöområdet. Som en del av det systematiska uppföljningsarbetet i entreprenader ställer bolaget krav på att samtliga material som används i bygg-, lednings- och anläggningsprojekt ska redovisas och vara bedömda i Byggvarubedömningen (BVB). I de fall material som föreslås eller behöver användas i ett projekt inte uppfyller BVB:s nivå godkänd eller utmärkt, finns rutiner och instruktioner för hur detta ska hanteras. BVB säkerställer att vi har dokumentation över samtliga material som byggs in och används i mark och anläggning.

Under 2017 har bolaget tagit fram en uppförandekod för leverantörer som omfattar de övergripande krav på socialt ansvar som ställs på våra leverantörer. Rutiner för att systematiskt följa upp efterlevnad av uppförandekoden ska arbetas in i avtalsuppföljningsprocessen. I nuläget är det främst inom avfallsverksamheten det finns en regelbunden uppföljning av de sociala kraven.

I samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen har bolaget i ett antal upphandlingar ställt krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder. Upphandlingarna är än så länge pågående, och inga avtal har slutits.

Det här har vi åstadkommit under tertial 1 2018:

Upphandlingsenheten arrangerar upphandlingsforum med deltagare från bolagets olika verksamheter med syfte att presentera viktiga förändringar i lagstiftning, kravställning och riktlinjer, att gå igenom nya ramavtal, pågående och kommande upphandlingar samt genomförda och kommande aktiviteter för avtalsuppföljning. I februari genomfördes årets första upphandlingsforum med c:a 60 deltagare. Då det är viktigt att alla som avropar från ramavtal liksom avtalsägare känner ett ansvar för att avtalsuppföljning genomförs på ett systematiskt och likartat sätt, sattes särskilt fokus på avtalsuppföljningsprocessen, dess roller och ansvarsfördelning.

Upphandling av ramavtal för tekniska konsulter för VA-projektering avslutades i april. Upphandlingen genomfördes med en upphandlingsmodell med fasta priser som bolaget inte tidigare har prövat. Modellen förväntas öka förutsättningarna att få in de resurser och de kompetenser vi efterfrågar. Ramavtalet är centralt för att projektverksamheten ska klara sina leveranser och konkurrensen om de erfarna resurserna på marknaden är mycket stor, vilket har lett till att bolaget det senaste året har haft svårt att få in rätt kompetens till avtalade priser. Fastprismodellen innebär i korthet att avtalets timpriser för olika konsultkategorier sattes av bolaget i samband med upphandlingen och timpriserna då blir samma för alla leverantörer. Utvärderingen har enbart gjorts på kvalitet, vilken bedömts genom poängsättning av genomförandebeskrivning för ett flertal typuppdrag. Ju högre poäng desto större andel av avropsvolymen.

Medarbetare från upphandlingsenheten samt upphandlingschefen deltar i stadens projekt VINST, där bolaget även har representation i projektets operativa styrgrupp. I delprojekten för upphandling av nytt upphandlings- och avtalssystem och utveckling och införande av gemensamma processer för inköp och upphandling har bolaget deltagit mycket aktivt. Stockholm Vatten och Avfall kommer att vara med i första gruppen vid implementering de nya

systemen under hösten 2018.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Aktivitet
	 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram		75 %	
				 Bolaget ska i relevanta upphandlingar ställa krav på socialt ansvar

Bolagsspecifika inriktningar